

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. שכבת זרע של זב מטמא במגע ... אף מטמא במשא לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה ¹
- ב. זובו של זב ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו.....²
- ג. ודם הנדה מטמאין בין במגע בין במשא.....²
- ד. מפץ במת ... בין לטומאת ערב בין לטומאת שבעה ... מפץ בשרץ.....³
- ה. כל טמאות שאתם מטמאין במת לא יהו פחותין משבעה.....⁴

דף כה.

א. שכבת זרע של זב מטמא במגע ... אף מטמא במשא לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה

כבר התבאר במסכת נזיר דף סה: שרוק הזב¹ ושכבת זרעו ומימי רגליו כל אחד משלשתן אב טומאה דין תורה, ומטמא בכל שהוא במגע ובמשא הרי הוא אומר ברוק (ויקרא טו פסוק ח) וְכִי יֵרֶק הַזֵּב בַּפֶּהוּ וְגו', ומימי רגליו² ושכבת זרעו א"א שלא יהיה בהם צחצוחי זיבה כל שהוא³.

¹ רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק א הלכה יד

² ופלא שכתב על מימי רגליו מטעם צחצוחי זיבה, ובגמ' דרשו מקרא. ונראה שדעתו דגם שכבת זרעו ילפינן מווצאות כמבואר מדבריו בפ' המשניות פ"א דכלים. וכן נראה שהרי נכון יותר לרבות שכבת זרע שבא מהנקב של זיבה מלרבות מימי רגליו שבא מנקב אחר כדאיתא בבכורות [מ"ד ב], אלא דמרבין שניהם דכנקב אחד חשיבי כולם. והטעם דא"א בלא צחצוחי זיבה, זהו טעם למה מרבין אלו ולא מעיינות אחרים, או שהוא טעם על הפסוק. ערוך השולחן העתיד הלכות משכב ומושב סימן קו טז

³ עמדתו על מ"ש המרדכי בסוף חולין שהקשה רבינו משולם עלה דההיא דאמר' דש"ז של זב דמטמא במשא לפי שא"א בלא צחצוחי זיבה וכה"ג אמרינן דיבמה שרקקה דם דחליצתה כשירה לפי שא"א בלא צחצוחי רוק דהא קי"ל דדם מבטל רוק וא"כ הכא נמי נימא הכי ע"כ. והנה יש לדקדק בעיקר קושייתו שהקשה מהא דש"ז דזב דהתם בטומאת משא עסקינן דאילו למגע תיפוק ליה משום ש"ז ובטומאת משא לא שייך ביטול וכדאמרין בפ"ג דבכורות (דף כ"ג) דנבלה בטלה בשחוטא ואמר רבי חייה טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא משום דטומאה כמאן דאיתא היא. משנה למלך שם, ועיי"ש שהאריך ופלפל עם מהר"י אלפאנדארי ז"ל בדברי המרדכי סוף מס' חולין בשם ר' משולם דכל דבר שתחילת ביאתו לעולם הוא מעורב לא שייך ביטול וכו'. ועיין ערוך השולחן העתיד שם שכתב ובטעם שא"א בלא צחצוחי זיבה בלבד לא סגי דליבטל המעט זוב ברוב הזרע והמי רגלים שהרי שניהם לבנים ואין הזוב ניכר בהם. ולא דמי ליבמה שרקקה דם דחליצתה כשירה לפי שא"א בלא צחצוחי רוק כדאמרין ביבמות [ק"ה א], דהרוק לבן וניכר בדם משא"כ כאן, ולחכי צריכי תרווייהו. כן נלע"ד בכוונת הרמב"ם [וא"ש כל קישויות המרדכי שהביא המל"מ ועכ"מ].

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ספיקו מחמת שכבת זרעו. כגון⁴ אם ראה שכבת זרע תחלה וטיפת זיבה הבאה אחר כך אינה מטמאה שהרואה קרי אינו מיטמא בזיבה מעת לעת. ועד שלא נזקק לטומאה הקרי מטהר את הזיבה משום דהוי אונס. ולאחר שנזקק לטומאה אין הקרי מטהר את הזיבה שאין תולין שמחמת הקרי באה הזיבה שרגלים לדבר שאין אותה ראייה מחמת אונס כיון שכבר נעשה זב.

וכן כשראה⁵ ע"י אחד מז' אונסין וספיקו. כגון כשמצא בבגדו זיבה וש"ז, ולא ידע אם בא כל א' לבדו, וסותר ז' נקיים, או שבאו ביחד ואינו סותר רק יומו וראה ש"ז ואח"כ זיבה קודם שנזקק לטומאה, תלינן הזוב בשיורי ש"ז, וכן בכל הנ"ל וטהור, מזה שאין כן כשנזקק.

דף כה:

ב. זובו של זב ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו

זובו של⁶ זב אב מאבות הטומאות כזב שנאמר (שם פסוק ב) זובו טמא הוא ומטמא במגע ובמשא בכל שהוא

וכבר התבאר שרוק הזב ושכבת זרעו ומימי רגליו כל אחד משלשתן אב טומאה דין תורה.

ג. ודם הנדה מטמאין בין במגע בין במשא

דם הנדה⁷, או דם הזבה, או דם היולדת⁸, מטמא בכל שהוא במגע ובמשא שנאמר (שם פסוק לג) וְהַיָּדָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת זֹבּוֹ מִפִּי הַשְּׂמוּעָה לְמִדּוֹ שְׂמִדּוּהָ כְּמוֹהָ, ורק חמשה דמים טמאים באשה אבל אם ראתה דם ירוק הרי הוא טהור, ואינו כמו רוקה ושאר משקין היוצאין ממנה, שהרוק מתעגל ויוצא וזה שותת ויורד⁹.

⁴ ר' עובדיה מברטנורא מסכת נזיר פרק ט משנה ד

⁵ תפארת ישראל שם.

⁶ רמב"ם שם הלכה יב

⁷ רמב"ם שם פרק א הלכה ח

⁸ דהכל אחד דהתורה קראה גם לנדה זבה, אלא שנדה הוא בזמן ווסתה וזבה הוא שלא בזמן ווסתה כדכתיב: בלא עת נדתה, ושניהם קרויים בתורה נדה וזבה. אלא שבלשון הש"ס חלקום לשנים כדי לידע במה העניין מדבר.

⁹ וזה שכתב הטעם דדם ירוק גרוע מרוקה משום דאינו מתעגל ויוצא, כן הוא בנדה [י"ט ב]. ופירושו דכיון שהתורה פרטה רוק בעיני דומיא דרוק שמתאסף תחלה בפיה ואח"כ יוצא לחוץ, ולכן מרבינן מי רגלים דג"כ

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ד. מפץ במת ... בין לטומאת ערב בין לטומאת שבעה ...

מפץ בשרץ

כל הכלים¹⁰ העשויין מן הגומא, ומן הערבה, ומן הקנים, ומכפות תמרים, ומן העלים והשריגין, וקליפי אילנות, ומן החלף, כגון הכפיות והטרסקלין והמחצלות והמפצות, הכל בכלל כלי העץ, שהכל גדל מן הארץ כעץ, הכל מקבלין טומאה דין תורה.

כלי עץ¹¹ וכלי עור וכלי עצם מקבליהן כלומר שיש להם בית קיבול, כגון העריבה והחמת וכיוצא בהן מקבלין טומאה מדברי תורה, אבל פשוטיהן¹² כגון הלוחות והכסא והעור שאוכלין עליו וכיוצא בהן אינן מקבלין טומאה, אלא מדברי סופרים, בד"א שטומאת פשוטיהן מדברי סופרים בשאר טומאות חוץ מטומאת מדרס, אבל במדרס הזב וחביריו מתטמאין מן התורה, שנאמר (שם פסוק ד) פֶּלֶא הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב וְטָמֵא כָל הַעֲשׂוֹי לְמִשְׁכָּב או למרכב.

המפץ¹³ הוא המחצלת שאורגין אותה מן החבלים, ומן הסוף, ומן הגומא, וכיוצא בהן, ואין המפץ בכלל כלים האמורין בתורה¹⁴, ואעפ"כ מתטמא הוא

כן הוא, אבל הדם שותת מיד, ורק דם טמא פירשה התורה דמטמא ולא דם טהור, ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות משכב ומושב סימן קז מה שהאריך.

¹⁰ רמב"ם הלכות כלים פרק א הלכה יג

¹¹ רמב"ם שם הלכה י

¹² רש"י בפרק המוציא יין (דף פ"א) כתב דפשוטי כלי עצם טמאים דומיא דכלי מתכות וכבר דחו התוספות שם את דבריו דבהדיא תנן ריש פ"ב ופט"ו דפשוטי כלי עצם טהורין וכ"כ הרשב"א בחידושו ספ"א דחולין כתבו התוספות בפרק במה אשה (דף ס"ג) ד"ה מנין דהא דאמרין פשוטי כלי עור טהורין דוקא בעור שהוא קשה אבל אם הם ראויים לקבל בהם שום דבר טמאים. ועיין במ"ש רבינו לעיל פי"ג מהלכות טומאת צרעת דכלי העור בין פשוטיהן בין מקבליהן מתטמאין בנגעים ומשמע דמדין תורה קאמר וצ"ע משנה למלך שם.

¹³ רמב"ם שם פרק כג הלכה א

¹⁴ בלחם משנה הלכות סוכה ולולב פרק ה הלכה ו כתב כאן השוה רבינו קנים וגמי וחלף ובודאי שכלן מקבלין טומאה דאי לא כן אמאי אין מסככין בהם. וקשה דבהלכות כלים פרק כ"ה כתב רבינו מחצלת הקש מתטמאה במדרס ושל קנים ושל חלף טהורים מפני שאינה ראויה למדרס ושאר המחצלות אם עשאה לשכיבה מקבלת טומאה עשאה לסיכוך טהורה עשאה סתם גדולה סתמה לסיכוך קטנה סתמה לשכיבה ע"כ. משמע דשל חלף טהורים לגמרי והא לאו מילתא היא כלל דמאי דקאמר התם טהורים היינו ממדרס אבל טומאת מת מיטמאין דבכלל כלי עץ הם וכדכתב רבינו בפרק א' מהל' כלים כל הכלים העשויים מן הגומא ומן הערבה ומן הקנים וכו' ומן החלף כגון הכפיות והטרסקלין והמחצלות והמפצות וכו' וא"כ נראה דמיטמאין בטומאה ולכך אינם ראויים לסיכוך ומאי דכתב בהל' כלים פ' כ"ה הוא דאינם מיטמאין במדרס משום דליטמא במדרס צריך כלי המיוחד לשכיבה וזה אינו מיוחד לשכיבה. וא"ת אכתי אמאי אינה מיטמאה מדרס הא אמרין כאן דקטנה סתמא לשכיבה וכל דבר שסתמו לשכיבה מיטמא מדרס וכמ"ש בפרק כ"ז שלשה מפצין הם העשוי לשיבה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

במדרס דין תורה, שהרי ריבה הכתוב כל המשכב, וזה ראוי למשכב ועשוי לו, וכן י"א¹⁵ שמתטמא במת מן התורה וי"א¹⁶ שמתטמא במת ובשאר טומאות מדבריהן ככל פשוטי כלי עץ, וזה כלל גדול שכל המתטמא במדרס מתטמא בשאר טומאות¹⁷.

ה. כל טמאות שאתם מטמאין במת לא יהו פחותין משבעה

כל המתטמאין¹⁸ מחמת המת, בין אדם בין כלים טמאים טומאת שבעה.

טמא מדרס. וי"ל דודאי קמנה מי שעשה אותה אינה עושה אותה אלא לשכיבה אבל בטלה דעתו של מי שעושה אותה קמנה דאין דרך לעשותה קמנה לשכיבה אלא גדולה לסיכוך ואף על פי שזה עושה לשכיבה אינה מיטמאה מדרס כדאמרינן בגמרא בשלהי פ"ק דסוכה (דף כ' ב) דר' דוסא ורבנן פליגי על שאר מקומות ואף על גב דמקרי יתיב סברי רבנן דהם טהורות מפני שאין דרך לעשותה לשכיבה.

¹⁵ כאן ובשבת [פד]. מוכח דמפץ גופה מטמא במת מן התורה, דתניא שם: מפץ במת מניין, ודין הוא ומה פכין קטנים שטהורין בזב טמאין במת מפץ שטמא בזב אינו דין שיטמא במת, הרי למדנו מק"ו. וכן מבואר מרש"י שם. ובסוכה [כ]. בד"ה והתנן] פירש"י וז"ל: וכל שהוא כלי למדרס מטמא בכל טומאה, ואפילו הוא פשוטי כלי עץ דילפינן ליה בק"ו במסכת שבת וכו' עכ"ל. הרי פירש דזהו דאורייתא. והכי אמרינן בבכורות [ל"ח א] דהנך דחזי למדרסות לא איתקשו לשק ע"ש. וזהו לעניין מ' סאה, וממילא דה"ה לעניין כלי קיבול דילפינן משק. וכ"כ הר"ש בכלים פכ"ד [מ"ד] וז"ל: וקיי"ל דכל מטמא מדרס מטמא טמא מת אפילו כלי שטף הפשוטים וכו' דבהנך דחזו למדרסות לא חיישינן דלא איתקשו לשק וכו', עכ"ל. הרי להדיא דהוי דאורייתא. ערוך השולחן העתיד הלכות כלים סימן רכז ג

¹⁶ דעת הרמב"ם שם וכוונתו דודאי יש שמטמאים טומאת מת גם מן התורה. אך זהו כשהם כלי קיבול. ואי קשיא דא"כ למה צריך לומר מטעם טומאת מדרס, ד"ל כגון שאינן מכלים שחשבן תורה, כגון העשויים מחבליים ומן הסוף והגומא. ואם יש להם קצת קיבול וראויים למדרס מטמאין גם טומאת מת מן התורה. והרמב"ם כוונתו על הפשוטים דלא עדיפי מפשוטי כלי עץ דאינן אלא מדרבנן. דהרמב"ם ס"ל דהק"ו שבמפץ הוי אסמכתא בעלמא, דבאמת יש לפרוך על הק"ו כמ"ש התוס' שם, דכלי חרס המוקף צמיד פתיל יוכיח שטמא בזב וטהור במת. והתוס' נדחקו לתרץ ע"ש. והרמב"ם ס"ל דהוא אסמכתא בעלמא. וראיה לזה דבריש פ"כ דכלים תנן: הכרים והכסתות שנפחתו הרי אלו טמאין מדרס, כלומר ולא טמא מת כמ"ש הרמב"ם בפירושו ובחבורו לקמן פכ"ד דין י"א. וכ"כ הרע"ב שם. וראיתי מי שחילק בין פשוטי כלי עץ לכלים שנפחתו דנפחתו שאני [תוי"ט פכ"ד מ"ד]. ובוודאי כן הוא, אך זה שייך לחלק בדרבנן דנפחתו לא גזרו אבל בדאורייתא מה שייך חילוק זה, דכיון שהתורה גזרה דכל המטמא מדרס מטמא במת איזה חילוק יש ומי גריעי מפשוטי כלי עץ, ודע דגם דעת רבינו תם בתוס' שבת שם [ד"ה מפץ] כהרמב"ם במקצת, דר"ת חילק דמפץ של עץ מטמא בשארי טומאות מן התורה אם ראוי למדרס, ולדבריו גם פשוטי כלי עץ הראויים למדרס טמאים בשארי טומאות מן התורה, אבל במפץ של שיפה ושל גמי כתבו וז"ל: ור"ת אומר דהכא במפץ של שיפה ושל גמי דאין לו שום טומאה אלא מדרבנן לבד מטומאת מדרס וכו', עכ"ל. הרי דגם לר"ת לאו כלל הוא כמו לדברי הרמב"ם. ערוך השולחן העתיד שם ד ה

¹⁷ ויש להסתפק בכלי עץ העשוי לנחת ומיוחד למדרס אי מיטמא בשאר הטומאות מהכלל דכל המטמא מדרס מתטמא בשאר הטומאות כמ"ש לקמן ר"פ כ"ג או דילמא לא נאמר כלל זה אלא לגבי פשוטי כלי עץ ועיין בתוי"ט פכ"ד דכלים משנה ד' ועיין במ"ש התוס' פ"ט דשבת (דף פ"ג) ד"ה נלמדנה משק ודוק. משנה למלך שם פרק ג הלכה א

¹⁸ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ה הלכה א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כיצד אדם או כלי שנגע בדברים שמטמאין מן המת במגע, או שנטמא באהל בא' מדברים שמטמאין באהל, וכן אדם שנשא דברים שמטמאין מן המת במשא, הכל טמאים טומאת שבעה שנאמר (במדבר יט פסוק יד) כָּל הַבָּא אֶל הָאֵהָל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֵהָל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים.